

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Lasă...

Avem noi Români, ca ori-și-care alt popor, însușiri bune și rele, avem în firea noastră înclinări și porniri bune și vrednice de laudă, dar' avem și de acele, cari ne sânt stricacioase. Nu-i vorbă însușirile și înclinările cele bune sânt mult precumpenitoare celor rele. Dovadă despre aceasta este marele nostru trecut. Dacă în firea noastră ar fi precumpenit înclinările rele, atunci n'am fi putut străbate triumfători prin vitregitatea atâtor veacuri, ci ne-am fi prăpădit, ca popor, încât poate numai după nume s'ar mai ști despre noi, că am trăit cândva pe aceste plaiuri.

Însușirile bune ne-au scutit de peire și ne-au păstrat naționalitatea până în ziua de azi. Dar' dacă aceste sânt vrednice de laudă și putem fi mândri de ele, cu atât mai mult trebuie să ne căutăm însușirile și înclinările cele rele sau scăderile, ce le avem, să le recunoaștem, să le sbiciuim și să căutăm a le strîpi din firea voastră.

Una din acele însușiri, care ne aduce stricaciuni și pagube este, că sântem adese-ori prea lăsători. Nu zicem, că această scădere e generală, adică lătită peste tot, dar' totuși ea roade la rădăcina vieții noastre publice. Da, sântem lăsători sau prea îngăduitori în afacerile noastre publice și chiar private, mai cu seamă față de străini. De aci urmează apoi, că dacă cineva ne calcă dreptul, deși vedem cu ochii aceasta, adese-ori nu umblăm să ne apărăm sau să ne câștigăm dreptul călcat în picioare. Un scriitor sau un proprietar, ori cutare „domn” taie-fuga, ne nedreptățește, — noi ne mângăiem cu vorbele: „lasă-l”, „lasă-l în știrea Domnului”, „las”, că-i va răsplăti bunul Dumnezeu” și altele de felul acesta.

Urmările acestui păcătos „lasă” se simt și se văd cu deosebire în viața publică, în trebile noastre naționale și politice. Acestei scăderi strămoșești avem în parte să-i mulțumim, că încet cu încetul am fost desbrăcați de drepturile noastre și am fost desmoșteniți în propriul nostru pământ. Dușmanul ne-a călcat azi un drept, mâne altul, ear' noi în cele mai multe cazuri ne-am mângăit a zice: lasă. Chiar și azi se petrec lucruri de ase-

menea natură. De câte-ori am fost nedreptățiți în 30 de ani din urmă din partea stăpânilor maghiare și a slujbașilor lor, noi în cele mai multe cazuri am tăcut lăsători. Dacă fruntașii din o parte sau din alta au pornit vre-o mișcare împotriva încălcărilor de drept, și-au ridicat glasul, au protestat, noi nu ne-am alăturat cu toții la ei, unii din cine știe ce pricină, cei mai mulți însă în urmarea scăderii de „lasă”. În chipul acesta multe lucrări puse la cale pentru câștigarea și recunoașterea drepturilor noastre, sau n'au isbutit de loc, sau au fost stingherite.

O pildă mai nouă privitoare la aceasta sânt cele-ce se petrec în comitatul Hunedoarei. „Domnii” dela comitat iau bani împrumut pe seama comitatului, peste voia Românilor, ca să facă școli de stat ungurești și cer dela guvern întemeierea unei episcopii ungurești, tot cu scop de maghiarisare. În adunarea comitatului glasul Românilor nu este ascultat. Atunci mai mulți fruntași hotărăsc ca locuitorii români ai comitatului să protesteze împotriva acestor volnicii la ministru. Dreptul de protest îl au, și ministrul se vază, că Românii își apără pe toate căile drepturile. Protestele s'au pornit și multe au fost trimise și se trimit și acum la ministru, pline de iscălituri, dar' totuși n'au fost atâtea iscălituri și atâtea proteste, câte am așteptat. Trebuia din tot satul să ese câte un protest și tot Românul din comitat să fie iscălit.

Că aceasta nu s'a întâmplat așa, vor fi mai multe pricine, dar' una dintre ele este de sigur nepăsarea. În multe părți se va fi zis: la ce să mai protestăm, lasă! și eată un bun lucru rămâne stingher și protestele nu au aceea greutate, ce ar avea-o când întreg comitatul ar fi protestat.

Ei, aceasta nu e bine să meargă și mai departe tot așa. Când sântem nedreptățiți, când ni-se calcă drepturile în picioare, să ne înălțăm sus fruntea și toți ca un singur om să ne ridicăm glasul, să protestăm, să cerem dreptate. Cine pentru dreptul lui e nepăsător, în veci va fi nedreptățit, în veci va fi apăsător și lovit jos.

Noi aceasta nu o vrem, nu e ertat să o vrem; de aceea nepăsarea să o alungăm din mijlocul nostru și pe nemernicul de „lasă” să-l ștergem dintre noi, când e vorba de a ne apăra drepturile.

Dela curtea română. Marți, înainte de Paști, a fost ziua nașterii Majestății Sale regelui României Carol I. care a împlinit în ziua aceasta 58 de ani. Din acest prilej s'a ținut slujbă dumnezească la Metropolia din București de către Metropolitul primat, în fruntea înaltului cler. Au fost de față miniștrii, prefectul județului și al capitalei, primarul, mulți deputați, senatori, generali etc. În curtea Metropoliei era așezată o companie de onoare cu drapel și muzică. În zori de ziua s'au dat 101 salve și tunuri. A doua zi regele Carol a plecat împreună cu regina la locul de scaldă *Abazzia*, însoțiți de o mică suită. Domnitorii români vor petrece vre-o două săptămâni în străinătate și se vor întoarce la 5 Maiu prin Viena.

Călătoria aceasta e privită ca dovadă, că România nu e îngrijită de cele-ce se petrec în Peninsula-Balcanică.

Ouă roșii — dela procuror. Procuratura s'a îngrijit, ca cel mai de frunte ziar românesc „*Tribuna*” să primească ouă roșii de Paști. Pe lângă înștiințarea unui nou proces, a trimis administrației ziarului provocarea, că dacă în vreme de 24 ore nu se vor plăti 300 fl. pedeapsă, suma să se ia din cauția ziarului. Aceasta pedeapsă s'a dat redactorului răspunzător, dlui *Andrieu Baltes*, care acum e în temniță și astfel față de ziar e neîntemeiată, de aceea s'a dat recurs împotriva ei la ministrul de justiție.

Dar' voinicosul procuror, fără a aștepta răspunsul ministrului la recursul dat, a silit Miercuri după Paști pe administrația ziarelor noastre să plătească pedeapsa nedreaptă, căci alt-cum voia să oprească foaia de a mai eși. Astfel de încălcări de drept numai la noi în Ungaria se pot întâmpla, unde „Turcul te bate, Turcul te judecă”, și te poate și spânzura.

Nou proces „Tribunei”. „*Tribunei*” i-se face de nbu proces de presă. Articolul împrorocuat este cel din nr. 244 al „*Tribunei*” din anul trecut, cu titlul „*Mehadica*”. În acest articol se vestejește purtarea stăpânilor, cari după-ce Românii din Mehadica au fost bătuți și pușcați, le-au făcut și proces.

Încă nici nu s'a plătit pedeapsa grea cerută dela „*Tribuna*” în urma procesului din urmă și deja este amenințată cu alte pedepse. Să vede, că stăpânirea umblă anume să sugrume foile noastre.

Sășii verzi din Brașov. Între Sașii este un partid naționalist, numit al *Sașilor verzi*, cari văd primejdia, ce amenință poporul săsesc din partea stăpânirii maghiarisătoare și nu vreau să-și plece capul de bună voie, cum au făcut-o aceasta până acum Sașii. Fiind acum în Brașov de ales un deputat dietal și de oarc-ce poporul săsesc nu stă ca noi în pasivitate, Sașii verzi din Brașov au candidat de deputat pe un fruntaș al lor, pe înfocatul naționalist *Dr. Carol Lurtz*.

Alegătorii Sași au ținut a doua zi de Paștile nemțești o adunare, în care Dr. Lurtz a rostit o frumoasă cuvântare. El a amintit între altele credința Sașilor față de rege, iubirea lor față de patrie și celelalte popoare. A zis, că deputaților sași nu le este iertat a intra în partidul liberal, jidovit.

Un deputat sas, a zis el mai departe, trebuie să apere numai interesele săsești și nu e iertat a jertfi drepturile poporului săsesc, în schimbul ravorurilor date de stăpânitori, sau chiar pentru făgăduieli.

Avis acelora, cari pentru »un blid de linte« își vind nația și își pleacă capul cu rușine.

Lueger primar. După-ce Dr. Lueger a fost întărit de Maiestatea Sa în postul de primar al orașului împărătesc Viena, i-s-a făcut așezarea sau cum se mai zice, instalarea în diregătoria de primar. Aceasta s'a săvârșit cu pompă deosebită, în mijlocul bucuriei mare a populațiunii vieneze, (afară de liberali și jidani), care a împodobit casele cu steaguri, ear' seara a luminat ferestrele.

Cu privilegiul instalării, Lueger a ținut o vorbire mai lungă, în care a mărturisit că-și va da silința a împlini dorința poporului care l-a încredințat cu postul de primar. Își va ține de cea mai de frunte datorința tălmăcirea *simfemintelor creștine*; crede că în curând se va vedea, că bisericile Vienei sunt prea mici și prea puține și sfatul comunal se va nisui a zidi biserici nouă. După atingerea planurilor sale privitoare la negoț și industrie etc. a vorbit despre *vederile sale politice*.

»Sunt German — a zis dñsul — și voiin fi credincios poporului meu. Fiecare e dator a nutri sentimente naționale, dar' cu aceste trebuie împreună datorința ce o avem față de iubita noastră Austrie. Luptele de naționalitate, de cari am avut parte, nu e iertat să cadă într'atâta, ca să împedecă reformele sociale. Nu e iertat nici-când a folosi lupta de naționalitate în favorul unui partid«.

Prin intrarea lui Lueger în postul de primar se sfârșește agitația, care a sgduit atâta vreme populația Vienei și se începe o vreme de muncă cinstită, spre binele populațiunii creștine, stoarse până acum de capitalismul și speculațiunile ovreești.

Când oare se va ivi și la noi un Lueger?!

Din parlamentul austriac. Deputații dalmatini, istrieni și sloveni din parlamentul austriac, dimpreună cu deputații ruteni

din Galiția și Bucovina, cu toții 36 la număr, au întemeiat un nou partid, numit: *partidul slav-național-creștin*. În programul noului partid se zice că el va nisui, ca toate lucrurile politice, sociale și culturale din Austria să se facă în înțelesul preceptelor religiunii creștine, apoi va lupta pentru interesele materiale și morale ale popoarelor slavice și pentru libertatea deplină a bisericeii.

Acesta este al treilea partid în parlamentul austriac, care luptă pentru înaintarea Slavilor.

Monarchul nostru la Petersburg.

Afară de războiul dintre Greci și Turci, întâmplarea cea mai însemnată din săptămâna aceasta este călătoria Împăratului și Regelui nostru în Rusia. Pe față s'a spus, că scopul Monarchului nostru este a întoarce visita părechei domnitoare rusești, ce i-a făcut-o acesta în Viena; dar' toate foile dau cu socoteala, că întâlnirea celor doi puternici domnitori are și scopuri mari politice, mai cu seamă în vederea încurcărilor din Răsărit. Scopul politic se vede și din împregiurarea, că Maiest. Sa este însoțit între alții de arhiducele Otto, de ministru trebilor din afară ale împărăției noastre, contele *Goluchowski* și de baronul *Beck*, căpetenia statului maior austriac. Acest din urmă s'a alăturat la suită la dorința apriată a Țarului. Maiestatea Sa a plecat din Viena Duminecă, în 25 Aprilie, a sosit în 26 dimineața în Varșovia și în seara aceleiași zile la Petersburg, capitala Rusiei.

Maiestatea Sa este însoțit, afară de cei pomeniți mai sus, de o strălucită suită și a fost primit pretutindenea în Rusia, dar' cu deosebire în Petersburg, cu mare pompă și multă dragoste.

După-cum se scrie din Petersburg, intrarea Monarchului a fost de o frumuseță rară. În cinstea Înaltului oaspe s'au dat sărbări strălucite. La prânzul de gală au toastat amândoi împărații, asigurându-se de prietinie împrumutată și dându-și pe față iubirea de pace.

Toate foile europene discută aceasta călătorie și-i dau o mare însemnătate politică, dar' toate se unesc în părerea, că prin ea s'a întărit și mai mult pacea și liniștea în Europa.

Povețe.

Dulcea primăvară ne-a bătut la fe-reastră, ne strigă afară la lucru. E timpul, când plugarului nu-i mai șede bine în sat și fiecare-și dă silința a-și începe lucrul câmpului, care mai târziu se-i îmbunătățească starea materială. Dar' nu numai plugarul, ci fiecare om harnic și cu chibzuială își dă aceasta silința pe toate căile, cari sunt foarte deosebite, căci de ar lucra toți una și aceeași, nici nu am putea trăi. Astfel sunt dar' deregători, meseriași, plugari, economi de vite etc. Nimenea însă nu e născut deregător, plugar sau econom de vite, ci toate acestea trebuie învățate și se cere la ele, până le știe cineva bine, mai mult sau mai puțin timp.

Precum trebuie, ca cineva se fie om învățat sau meseriași, să învețe, chiar așa trebuie să învețe și cine vrea să fie plugar bun sau econom de vite, căci de nu va învăța, în vieța lui se va tot trudi și tot nu va ajunge la nimic, căci „nu-s toți scriitori, câți prind peana în mână, și nu-s toți plugari, câți țin de coarnele plugului“. La toate cele trebuie o desăvârșire oare-care.

Nici un om însă nu are lipsă de a ști atâtea feluri de lucruri ca plugarul. Lui îi trebuie să știe carte, apoi să se priceapă la unele meserii, cum sunt de pildă lemnăritul, făurăritul, etc. să cunoască treaba cu vitele, să cunoască bine pământul și să știe în care pământ la ce sămânță îi merge mai bine, și cum să schimbe aceste sămânțe unele cu altele, ca să rodească bine, căci de două sau de trei ori una după alta, una și aceeași sămânță, sămănată într'un loc nu rodește; de pildă grâul în urma grâului nu se mai face așa bine. A le învăța acestea tot numai din pățania proprie ne-ar costa prea mult.

De altă parte știm, că toate acestea sunt cercate de alții și bine ju-

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Alba-Iulia.

Culese de Emil Pop.

Frunză verde de pe baltă
Nu stă lumea dintr'o fată
Nici din tine tu surată,
Căci fetița-i ca și-o floare
Ce stă 'n grădină la soare
Și bădița-i grădinar;
El când intră 'n grădină
Toate florile i-se închină
El se uită și tot tace
Și-apoi rumpe care-i place.

Bădiță sufletul meu
Să-mi răspunzi ce te 'ntreb eu.
Ce să fac cu dorul tău?
De când te iubesc pe tine
Mă prăpădesc vai de mine.
Da să-ți spun mândruțo eu
Că așa-i și pe capul meu,

Cine-i tânăr și iubeste
Tot așa măndro dorește,
Că și eu de când iubesc
Vai măndro cu greu trăesc!

Culese de Nicolae Nicoară, june.

Frunză verde din Drăgeni
Am o mândră'n Lipoveni,
Nu știu Doamne cum să sbor
Să-i cânt hora cea de dor.
Mândră este și mult lucră
La războiu, cușut și furcă
Eu îi zic să se grijească
La mâni să nu se lovească,
Nici la buze, nici la dej'te
Să nu fie de poveste.

Am o mândră negricioasă
Și la ochi e scelicioasă,
Când mi-se uită în față
Inima mea se desghiață,
Când se uită drept la mine
Mă pătrunde până 'n vine.

Din Armeni.

Culese de Vasile Bratu, învățător.

Măi bădiță pentru tine
Multă supărare-mi vine
Că măicuța nu mă lasă,
Nicăiri bade-o de-acasă,
La fătână nu mă mână
Prin grădină n'am hodină,
La pârlez nu-mi dă răgaz
Caută bade să te las.

Poate fi mândra făloasă,
Coșu-i țese, coșu-i coasă,
Șirele de peste cot
Scoboară grâu din pod,
Șirele de peste mână
Sunt cusute pe făină,
Și-tmenate pe slănină.

De 'ți-s dragă bade, dragă
De nu, eată lumea-i largă,
Înșală-ți murgul și aleargă
Și-ți capătă altă dragă,
Care-i cu coșita neagră.

decate și scrise, și așa nu avem altceva decât să știm carte și le putem învăța destul de bine. Eată dar', că dacă vom ști carte, vom ocoli multe neplăceri și pagube, cari nu aduc altceva decât sărăcie. Vedem, că cei-ce știu carte, dacă sunt și muncitori, înaintează și se îmbogățesc, pe când cei ce nu știu, rămân înderēt și se sărăcesc, apoi zicem: că-s rele vremile că pământul nu mai aduce ca mai de mult, ș. a.

Pricina e că de multe-ori cei-ce știu carte ne iau chiar și din propriul nostru. Cu drept cuvânt se zice: știi, carte, ai parte, nu știi carte, nu ai parte.

Eată deci că plugarul trebuie mai înainte de toate să știe carte, căci cetind învață multe, care-i aduc foloase și fără de cari în vremile noastre dă înderēt și nu înainte.

Tătărești, la 25 Martie 1897.

Fillmon Cosma, învățător.

— DIN TRECUTUL NOSTRU. —

Alexandru-cel-Bun.

După moartea întemeietorului Moldovei, *Bogdan-Vodă*, întemplată la 1359, în decurs de aproape un jumătate de veac au urmat mai mulți domni, având fiecare domnie scurtă și de mai puțină însemnătate. Străduința acestora era cu deosebire să așeze și să organizeze țeara de nou întemeiată și să o scutească de încălcările vecinilor, a Ungurilor, Tătarilor și Polonilor. Astfel domnul *Iurga* sau *George Coriatovici*, un prinț litvan ales de domn, descalecă orașe și sate, le face ocoale împrejur și bate în mai multe rânduri pe Tătari. Un alt domn, *Roman-Vodă*, care domni în două rânduri, întemeiază orasul de azi *Roman*, la vărsarea apei Moldovei în Siret.

La anul 1401 se urcă pe tronul Moldovei unul din cei mai însemnați domni

ai Moldovei, *Alexandru cel Bun*, care a pus temelii puternice statului Moldovei.

Alexandru-Vodă este de pe mamă un coboritor al lui *Bogdan-Vodă*. El a avut o domnie lungă de 32 de ani, în care vreme a întărit Moldova așa, încât el se poate numi al doilea întemeietor al țării sau *părintele* Moldovei. Pentru bunătatea și înțelepciunea lui a fost numit și cel *Bun* și cel *Bêtrân*, (adecă înțelept).

Alexandru cel Bun nu a fost rășboinic, ci mai mult s'a îngrijit de-a pune în rânduială administrația țării, a face așezăminte religioase și de învățătură și a înainta negoțul, ear' cu vecinii a trăit în bună prietinie. Numai în puține rânduri a fost silit să se rășboiască și atunci a eșit cu isbândă.

Cu Polonia a păstrat cu deosebire prietinie și a ajutat-o în rășboiul, ce avea aceasta țeară cu Călării teutoni (Nemți). Odată trimise în Polonia un ajutor de 500 de călări moldoveni, sub comanda spătarului *Coman*, cari s'au purtat foarte vitejește la cetatea *Marienburg*, de lângă marea Baltică.

Cătră sfârșitul domniei sale *Alexandru Vodă* a mai avut două rășboaie, unul cu *Dan-Vodă* din Muntenia și altul cu *Vladislav*, regele Poloniei, pe care el îl ajutase mai înainte. *Dan* intră în Moldova și *Alexandru* ceru ajutor dela *Vladislav*. Dar acesta nu-i trimise nici un ajutor, căci tocmai atunci regele Ungariei îl indemnase să scoată pe *Alexandru* din domnie și să împartă amândoi Moldova. Auzind despre aceasta *Alexandru*, intră cu oaste în Polonia, dar' fū bătut și silit să facă pace.

Alexandru nu este însă însemnat pentru rășboaie, ci cu deosebire pentru alcătuirile sale și organizarea țerei.

Despre aceste vom scrie în numărul viitor.

Rășboiul.

În rășboiul, care s'a încins de două săptămâni între Greci și Turci, se vede, că învingerea înclină pe partea Turcilor.

Rășboiul se poartă în două locuri, anume în *Epir* și *Tessalia*. Pe când în *Epir* Grecii, în frunte cu generalul *Manos* au câștigat unele învingeri, în *Tessalia*, unde e locul de frunte al rășboiului, au fost învinși Grecii.

Am spus în numărul trecut, că după mai multe lupte, Turcii au ocupat pasurile de munte dela *Meluna*. În urma acesteia li-s'a deschis calea spre orașul grecesc *Larissa*, capitala *Tessaliei*. Turcii și-au trecut oastea prin pasuri și au bătut în câteva lupte pe Greci. Urmarea a fost, că Grecii în ajunul Paștilor au părăsit *Larissa*, care a fost ocupată de Turci. Grecii zic, că au fost siliți să părăsească *Larissa*, căci ea este așezată pe șes și nu o puteau apăra cu isbândă.

Oastea grecească s'a retras spre mează-zi, la *Farsal*, în depărtare de vre-o 50 km. (6 miluri) dela *Larissa*. Aici voește să susțină de nou lupta cu Turcii.

Turcii prin aceasta au câștigat mult, au prins curagiu și acum se vestește, că vor cuprinde și orașele *Tricala* și *Volo*, ajungând astfel stăpâni peste *Tesalia*. Perderile și fuga Grecilor din *Larissa* a pricinuit mare necaz în *Atena*. Poporul acuză pentru nenorociri pe prințul *Constantin*, comandantul armatei. El va fi rechemat și în locul lui va fi numit de comandant generalul *Smolenski*.

Dar' peste tot în *Atena* agitarea e așa de mare, încât se vorbește, că va izbucni rășcoală și regele va fi lipsit de tron, proclamându-se republica.

De altă parte se vestește, că guvernul grecesc e hotărît să poarte mai departe rășboiul, cu ori-ce preț, fără să ceară mijlocirea vre-unei puteri europene.

Ca'l meu pâr e gălbior
Am fost dragă tuturor,
Și 'ți-am fost dragă și tie
Din mică copilărie,
Dar' acum dracul te știe.
Căci acum de două luni
Mă urși pentru minciuni,
Las bade minciunile
Și-'mi sărută buzele.

La 'nsurat la măritat
Omul nu trebe 'ndemnat,
Că ala nu-'i tîrg de boi
Să fie un an ori doi,
Da-'i un tîrg făcut așa
Nime nu-'l poate strica,
Nici popa, nici vlădica
Numai moartea, crâncena.

Bate vîntu 'n paie ude
Strig la mândra nu m'aude,
Ba te-aud, bade te-aud
Dar' nu pot ca să-'ți răspund,
Că gura 'mi-a amorțit

Că-'s în casă cu urît.
Când s'a sparge oala în toartă
Atunci ne-om tîlni odată,
Dar' oala-'i de cusutor
Nu se sparge până mor,
De nu cumva rugina
N'a prinde a o mîncă,
Fundul 'i-sa găuri
Și noi bade ne-om iubi.
Când s'a sparge blidu 'n fund
Atunci poate că-'ți răspund,
Dară blidu-'i de oțel
Nu se sparge el de el,
De nu cumva s'a îndura
Dumnezeu și Precesta
Dela mine să-'l trimeată
Unde nimic se nu vadă
În fundul pământului,
Unde-'i dat urtului,
Căci urtul n'are leac
Numai trei scînduri de brad,
Și-o cruciuliță de fag
Ridicată sus la cap.

Din Ocoliușul-mare.

Culese de *Simeon Doboș* june.

Mult îmi plînge inima
După mândra, săraca,
Că de când eu am lăsat
Buze dulci n'am sărutat
Acuși este anu 'ntreg
De când la lelea nu merg
M'am gândit leliță eară
Să viu la tine de seară
Bădiță bine ai gândit
Că de mult n'ai mai venit
Spune-'mi bade adevărat
Pentru-ce m'ai fost lăsat?
Eu leliță nu-'ți pot spune
Pentru-că's multe pe lume.

Când vîd pe mândra că rîde
Inima mea 'ncepe a plînge,
Dar' plînge de bucurie
Că eu știu că-'mi rîde mie;
Rîde mîndro ori la cine
Inima-'ți fie la mine;

Proteste.

Harnicul român, dl *Augustin A. Nicoară* dela Deva ne scrie, că în urma mișcării de protestare, ce s'a pus la cale împotriva hotărârilor congregației comitatului Hunedoarei, Românii din multe părți ale comitatului cer formulare de protest și recurs. Drept aceea dăm aci formularul, după-cum ni l-a trimis dl Nicoară:

Pentru orientarea preoțimii și poporului din comunele comitatului Hunedorii, cari încă nu au protestat, să dă îndrumarea, că ele și peste termenul legal încă 30 de zile de aci încolo pot protesta.

Protestele au pe *cuvertă* următoarea adresă:

Înaltului Minister reg. ung. de interne
Budapesta.

Rubrică, adevărată față din afară a protestelor, are următoarea adresă. Hârtia vine în două îndoită și numai pe o jumătate de coală se scrie:

Înaltului Minister în scl., (ca mai sus, apoi:)

Protestul

lui N. N., preot în comuna N. N., notariatul N. N., comitatul Hunedorii și a soților sei (ori și a poporului român din parochia sa)

contra

Luării la cunoștință în congregația comitatului Hunedorii din 30 Aprilie 1897 a ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune nrul. 2213/1897 și contra ordinațiunii însași

și

contra adresei comitatului Hunedorii, ca să ceară dela dietă și o'armuire înființarea unei episcopii greco-catolice cu liturgie ungurească.

(Din lăuntru recursului.)

Înalt minister de interne!

Congregația comitatului Hunedorii din 30 Aprilie 1897 a luat hotărâri jignitoare poporului Român din comitatul nostru.

Ca cetățeni liberi și buni Români înaintăm în termen deschis următorul

Protest serbătoresc.

1. Protestăm contra ordinațiunii ministrului de culte n. 2213/1897, prin carea comitatul nostru cu 93% Români are să plătească 180 de mii fl. pentru micile reparaturi la școalele de stat ungurești din comitat. Ca popor român, noi de școale românești și nu de școale ungurești avem lipsă.

Ministrul vatămă legea școlară §. 42 căci comunele numai de școalele *comunale* au a îngrijii; de cele de stat — nu. Ministrul calcă constituția țerii, art. de lege 43 din 1868 §. 2. dreptul de-a tălmăci legea numai dieta și Maiestatea Sa fl. au, ministrul — nu.

2. Protestăm contra unei episcopii gr.-cat. cu liturgia ungurească. Credincioșii acestei legi sânt aliații noștri Slavi, ori Români frați de ai noștri. Episcopatul cu liturgie ungurească are deci de scop maghiarisarea aliaților noștri și a poporului Român. Noi vrem și credem în trăinicia de veci a neamului nostru și nu jertfăm ce e al nostru nici unui popor din lume.

Episcopilor slavi Friczák și Vályi, cari s'au arătat gata a-și jertfi turma lor slavă pe altarul — nimicirii naționale, ca jertfa ungurimei, le rostim disprețul suveran al poporului Român din comuna noastră.

Cerem și rugăm Înaltul Ministru de culte, să-și retragă ordinațiunea amintită și din acel motiv, că am sărăcit cu totul; sântem ruinați și îngreunați din seamă prea tare și e păcat a se risipi 180,000 fl. pentru un scop care în vecii vecilor nu se va ajunge. N. N.

SCRISORI.

Petrecere poporală.*)

Nădlac, 15 Aprilie n.

Onorată Redacțiune!

Poporul românesc din *Nădlac* a avut în carnavalul (cășlegi) trecut două petreceri bine reușite și mult însuflețitoare.

Cea dintâiu s'a făcut cu ajutorul *tinerimei studioase* române din *Nădlac* și giur la 26 Decembrie v., împreună cu concert, cu piese bine alese, sub conducerea bravului tiner preparamand de cursul III. *Teodor Otlăcan*.

La aceasta a intrat total: 134 fl. v. a., din cari trăgându-se cheltuelile de 86 fl. 50 cr., rămâne ca venit curat pentru școlarii săraci români din *Nădlac* 48 fl. 50 cr. Această sumă s'a predat episcopiei școlare din loc. S'au făcut suprasolviri din partea următorilor domni: Uroșu Morariu ec. 1 fl. 40 cr., Iva Lucaciu 20 cr., Georgiu Petroviciu inv. 40 cr.;

*) Întârziată din lipsa de loc.

A. Hász 20 cr., E. Leucuța 40 cr., Ar. Olariu 30 cr., G. Stroia ec. 60 cr., I Gergariu, preot 20 cr., Mihaiu Chicin inv. 20 cr., N. Chicin preot 40 cr., I. Mudrithiu 20 cr., I. Lauroviciu 20 cr. R. Chicin, jurist 20 cr., N. Krausz 10 cr., M. Alberth 20 cr., I. Caracioni, inv. 60 cr., și dl adv. Dr. A. Buch a dat 2 fl., cari stimați domni în numele școlarilor săraci cari vor primi ajutoare din acest venit, primească dela noi cele mai calde mulțumite. Ajutele Dumnezeu ca și cu alte ocațiuni să poată jertfi pentru astfel de scopuri nobile.

Reușita materială și morală a acestei petreceri se poată mulțumi în mare parte bravilor țerani conducători din *Nădlac*: *Teodor Drăgan*, *Sofronie Chicin*, *Pavel Roșuț* și alții, cari pătrunși de scopul nobil n'au încetat a îndemna poporul a lua parte și a-și da crucerul seu.

A II-a petrecere poporală a fost aranjată cu concursul *corului vocal bis. gr.-ort. a meseriașilor români din loc* la 23 Februarie v. 1897 împreună cu concert bogat, sub conducerea harnicului învățător, *Romul Tăucian*. La această petrecere au încurs total 107 fl. 80 cr. din cari trăgându-se spesele de 65.30 fl. a rămas venit curat pentru fondul numitului cor vocal 42.50 fl. S'au făcut suprasolviri din partea următorilor domni: Dl adv. Aureliu Petroviciu 3 fl. 40 cr., Savu Negreu 60 cr. A. Pollok 40 cr., N. Kraft 40 cr., N. Bor 20 cr., C. Hrdlicska 1 fl. I. Mudrithiu 20 cr., I. Gergariu 40 cr., St. Luțai 30 cr., Ar. Olariu 60 cr., G. Gubariu 20 cr., Ioan Lugoșan 20 cr., I. Roman 20 cr., N. Majer 20 cr., M. Chiciu 20 cr., S. Könyves 20 cr., A. Székely 20 cr., I. Majer 20 cr., N. Chicin 60 cr., Romul Nestor, preot 60 cr., Dr. E. Bakos 20 cr., D. Friedmann 20 cr., G. Hango 10 cr., G. Ambruș 60 cr., Vicențiu Marcoviciu jurist 60 cr. N. Fridrich 1 fl., S. Petreczky 10 cr., și Georgiu Petroviciu inv. 60 cr. Toți acești domni primească mulțumitele ferbinți ale coriștilor.

Petrecerea a fost bine reușită, dar în privința materială din cauza timpului nefavorabil n'a avut venitul la care ne-am fi așteptat.

Cei-ce au luat parte la aceste petreceri curat românești, cu dor vor aștepta aranjarea altor petreceri populare în *Nădlac*.

Participantul.

Pentru-că eu te iubesc
Numa am vrut să te-amărăsc.

Frunză verde de săseu
Frumosu-ți drăguțul meu
C'are buze suptirele
Le iubesc tare pe ele
Ochii sânt străbătători
Ca 'n grădină două flori
Fața lui cam galburie
Tocmai cum îmi place mie
De ești bade om mai prost
Eu cu tine n'aș fi fost
De ai fi fost mai prăpădit
Atunci eu te-aș fi urit
Hai badeo să ne iubim
Unde bate vântul lin
Ca nime să nu mai știe
Că tu-'mi placi badișo mie.

Gândit-am lele gândit
Să mă uiți și să te uit

Că eu bine am priceput
Că noi nu ne-om iubi mult
Lasă-mă, că eu te las
Că tu-'mi faci prea mult necaz
Mândro pân nu te iubeam
Doamne liniștit trăiam
De când te iubesc pe tine
Necăjit trăesc pe lume.
Mândruliță gura ta
Duce-moi și oi lăsa
S'o sărute cine-a vrea
Că nu-'ți prea place de-a mea.
Bade badișorul meu
Gândește-ți ce ț'am zis eu
Și mă mai sărută odată
Nu mă lăsa supărată.

Măi badișă badișor
Spune-mi ai în lume dor
De ți dor de oare-cine
Spune bade cătră-mine

Nu mi dor de nimenea
Fără de mândruța mea.

Frunză verde măgheran
Două trei mândruțe am
Pe tustrele le-aș iubi
Cu badea nu știu vorbi;
Care mie mi'ar plăcea
Nu cutez de maică-sa.

Una-'i vecină cu mine
Aș iubi-o mi rușine
Care-i mai depărțitor
Mult suspină de al meu dor
Taci mândră nu mai jeli
Că pe tine t'oiu iubi
Numai vara de-ar veni,
Să ne putem întelni
Prin deșisuri, prin pădure,
Cântând la fragi și mure.

Răsboiu și pace.

— Vezi ilustrația. —

În partea de meazăzi-răsărit a Europei, în Peninsula-Balcanică, s'a încins războiu între Turci și Greci și toată lumea privește cu oare-care îngrijire la mersul luptelor. Nu numai aceea e întrebarea, că cine va învinge, Turcul ori Grecul, ci oamenii sunt îngrijați, că oare focul războiului, încins la granița greco-turcească, nu se va răspândi mai departe, luând flacăra toată peninsula?

Aceasta se poate întâmpla ușor, de oare-ce Peninsula-Balcanică este locuită de multe popoare, cari se dușmănesc între olaltă și toate sunt foarte războinice, gata de luptă și de răscoală în tot minutul.

Peninsula-Balcanică se numește astfel dela puternicul șir de munți *Balcani*. Ea se întinde spre mează-zi dela Monarchia noastră Austro-Ungară și dela România. Odinioară

Pe când aceste neamuri au limbă și datine deosebite, ele se unesc în aceea, că toate sunt războinice, precum am pomenit mai sus. Dintre toate însă cei mai războinici și sălbatici sunt *Albanezii*, numiți și *schipetari* sau *aruduși*.

Albanezii sunt oameni vengoși, aspri de fire, curagioși și răzbunători. Ei chiar și în vreme de pace nu sunt liniștiți, ci trăesc în dușmănie și luptă neîntreruptă. Din cauza pășunatului, sau a pagubelor, ce-și fac în turme sau chiar și din vorbe, ce la vre-un privilegiu și le aruncă unii altora, se dușmănesc, o familie cu alta sau mai multe familii între olaltă. Apoi dușmănia începută, frecările și atacurile între membrii diferitelor familii țin vreme lungă, luni și chiar ani de zile.

Dar' nimic nu este în lume fără de sfârșit. Adese-ori se sfârșesc și dușmăniile cele mai înverșunate, cu o pace binefăcătoare. Vine la mijloc o întâmplare, prin care familiile

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Când vedeți înainte-vă capetele cu păr alb ale rudelor mai bătrâne, gândiți-vă că poate în curând se vor odihni în mormânt. Cinstiți-i și căutați să-i mângâiați, cât aveți fericirea să fie printre voi. Căci multe chinuri are bătrânețea și destul îi pornește vîrsta lor înaintată spre întristare, nu-i mai întristați și voi. Chipul de a fi cu ei, purtarea voastră să fie totdeauna așa de cuviincioasă, încât numai când vă ved se se bucură. Fiecare zimbet ce veți face să treacă pe buzele lor, fiecare mulțumire ce le veți pricinui, vor fi pentru ei plăceri dătătoare de viață.

ea era stăpânită întreagă de Turci, dar' în secolul nostru s'au format aici mai multe țerișoare, neatîrnate de împărăția turcească. Astfel este *Grecia*, la mează-zi, care e regat, apoi la mează-noapte *Munteșgru*, principat; *Serbia*, regat; *Bulgaria*, principat, dar' încă sub stăpânire turcească, apoi mai vin țerile *Bosnia* și *Herșegovina*, cari se află în vecinătatea Serbiei și Muntenegrului și sunt cuprinse de Monarchia noastră.

Dar' atât în țerile aceste, cât și cu deosebire în părțile rămase în stăpânirea turcească locuiesc mai multe popoare, toate amestecate unele cu altele. În unele părți se află laolaltă mai mulți oameni de același neam și lege, dar' în cele mai multe locuri ei sunt foarte amestecați, spre pildă Serbi, Bulgari, Turci și Greci etc. laolaltă.

Peste tot putem să deosebim 6 feluri de neamuri în Peninsula-Balcanică, anume: Turci, Români, Serbi, Bulgari, Albanezi și Greci.

învrăjbite se împacă. Astfel după războiu urmează pace.

Ilustrația noastră ne înfățișează o astfel de întâmplare: încheierea unei dușmăni inderlungate. Membrii țiiitori la două familii erau de mult învrăjbiți. Dar' a venit la mijloc o întâmplare neașteptată, prin care s'au împăcat. Un flăcău, voinic ca bradul, s'a îndrăgostit în o fată frumoasă, care însă se ținea de familia dușmănită. Ei voiau să se căsătorească, dar' părinții și rudele se împotriveau. În sfârșit după multe rugăminte, mai cu seamă ale mamei iubitoare, s'a oblit calea împăcării.

Atunci câțiva flăcăi, prietini ai voinicului, luară pe preotul din sat, îl puseră călare, îi dădură în mână o ramură de finic, semnul păcii și plecară la casa părinților fetei, unde nu numai se încheiă pace și se legă frățietate între cele două familii, în ființa de față a preotului, dar' se făcu și logodna între tinerii îndrăgostiți.

PARTEA ECONOMICĂ.

Ce se se învețe din economie în școale?

În numărul trecut al foii, scriind despre școale economice de repetiție, am făgăduit, că vom arăta ce trebuie să se învețe pe viitor din economie în aceste școale.

Ținta învățământului se arată astfel: Desvoltarea simțului și a priceperii față de economie peste tot. Împărtășirea manipularii deosebitelor ramuri ale economiei. În deosebi însă deprinderea manipularii după specialități a ramurilor economice din acel ținut în o astfel de măsură, ca se servească ca fundament sigur pentru economia rațională în viața practică și școlarii spre folos practic.

A.) Pentru băieți.

Anul întâiu.

Pământul și părțile din cari e alcătuit. Înfrunzirea aerului, umezelii, căldurii și luminii asupra plantelor, clima. Școala de pomi. Regularea pământului. Adunarea și sămânarea sămânțelor. Îngrijirea și sădirea surceilor răsăriți. Altoirea pomilor Răsădirea altoilor în locurile unde au să rămână pentru totdeauna. Îngrijirea, boalele și dușmanii pomilor. Lucrările în grădină. Formarea gardului viu. Afacerile plugarilor în giurul casei.

Cele 58—62 ore pe an (8—19 ore socotindu-le pentru timpul ploios, când nu se poate lucra afară) s'ar veni pentru învățătura teoretică, celelalte pentru cea practică. De dorit ar fi ca praxa să premeargă teoriei. Pentru aceea după puțină totul trebuie să se arete în școala de pomi. Așa la începutul anului școlastic trebuie să se facă cunoscută ocularea — măcar-că timpul aceleia e în Iulie și August, dar' îngăduind umblarea timpului se poate săvârși și în Septemvrie, — ca în primăvară să fie cu puțină arătarea manipulării mai departe. Spre acest scop pomișorii sunt de a se împărți toamna între învățacei și lucrarea mai departe, pe lângă îndrumarea trebuincioasă, să se lase cu totul în grija lor. În asemenea chip se poate urma și la nobilitările de primăvară. În cât însă cutare lucrare ar trebui să se tracteze mai întâi teoretic ca să se poată apoi arăta și în mod practic, îndată-ce se dă prilej, trebuie să se aplice și în acest mod. Pentru a mări plăcerea de lucru a școlariilor, pentru a ține deapănarea deștept instinctul (indemnul) spre lucrare și pentru îndrăgirea tot mai mult a cultivării pomilor, din pomii cultivați de ei și anume din fiecare fel la sfârșitul școlii de repetițiune fiecare școlar capătă câte un pom.

Pe stupărit trebuie să se pună pondă mai mare în anul II, dar' ca școlarii să îndrăgiască cu atât mai tare aceasta, îndeletnicirea manipularea practică, cu prilej, li-se poate arăta și în anul întâiu.

Anul al doilea.

I. Cultura pământului Îmbunătățirea pământului, cultura și mijloacele acesteia. Gunoii și gunoarea. Aratul, grăpatul și tăvălugirea. Sămânatul, cultivarea și săcerișul. Producerea sămânței de sămânat, pregătirea sămânței, îngrijirea roadelor, îngrijirea fânățelor și pășunilor, cultivarea și cosirea fânului, adunarea, facerea fânului.

II. Cultura plantelor. Felurile de bucate. Plante de nutreț și de săpat între plantele de tors, de oleu și de negoț, cânepa, inul, rapița, floarea soarelui și macul. (Unde se face cultura tăbacului, tăbacul.)

III. Cultura viei și a vinului. Sădirea viței. Lucrurile ce vin înainte la vie: primăvara, vara, toamna și iarna. Udarea, gunoarea. Modurile de altoire ce se obicinuesc la vie. Botășirea. Cul-

tura viei în pământ năsipos și nenăsipos. Apărare în contra filoxerei. Culesul și mustul. Îngrijirea vinului, pivnița și buțile de vin.

IV. Ținere animalelor de economie Îngrijirea, nutrirea. Calul, vitele, porcul și oaia.

*V. Albinăritul.**Anul al treilea.*

Întocmirea economilor mici, zidirea edificilor economice și a caselor; pomăritul, facerea vinului de poame, prăsirea galițelor (unde cer împregiurările, cele mai de lipsă a se ști despre creșterea vermilor de mătășă și din pădurărit).

Măcar-că legumăritul este de a se propune fetelor, totuși având în vedere, că în multe locuri bărbății încă se îndeletnicesc cu el, nu e de prisos, dacă în anul al treilea pe lângă repetarea materialului din cei dintâi doi ani, să 'i-a și cu băieții legumăritul.

Și adecă pozițiunea grădinei de legumi, împărțirea pământului, unelte și lucrări. Paturi calde, legumăritul. Despre îngrijirea plantelor de grădini și despre prăsirea sămânțurilor. Mai departe despre grădina de pomărit, școala de pomi. Strămutarea pomilor, nobilitarea, îngrijirea. Cultura viilor, îngrijirea vinului, îngrijirea buților. Se continuă despre stupărit. Creșterea vermilor de mătășă. Întocmirea economiei. La aceste să mai adaug: explicarea legii veterinare, a celei polițiale de câmp ș. a.

B.) Pentru fete.

Anul întâiu.

Pământul și părțile lui. Cultivarea pământului din grădină; paturi (straturi) calde, legumăritul, legume rădăcinoase, legumi cocenoase, sălată, ridichi, ceapă, păstăioase, legume curcubetoase de grădină și alte plante de grădină ce se folosesc în culină. Despre îngrijirea plantelor de grădină și despre prăsirea sămânței de legume. Creșterea galițelor.

Anul al doilea.

Pe lângă deprinderea mai departe a prăsirii plantelor de grădină, trebuincioase în culină, plantele economice, precum: crumpenele, cucuruzul, floarea soarelui, macul, cânepa, inul, strugurii. Mai departe nutremintele noastre, și adecă laptele, ouăle, sarea, zaharul, carnea, felurile de carne. Unsoarea. Sămânțele plantelor din cari se face pâinea și felurile de pasat. Făina, pâinea. Plantele de fert. Legume, aromate. Fluidități (curgăciuni). Materii pentru foc și luminat. Mai departe creșterea galițelor.

Anul al treilea.

Producerea țesăturilor pentru vestminte. Cu deosebire lucrarea cânepii și a inului, și adecă cânepa și prelucrarea ei, inul și prelucrarea lui. Bumbacul, țesăturile de bumbac, postavul, stoffe de

postav. Curățenia felurilor vestminte. Gătirea săpunului. Leșia, spălatul. Pe lângă manipularea practică mai departe a legumilor — florile. Îngrășarea pomilor, îngrijirea vacilor, prelucrarea laptelui. Pe lângă creșterea galițelor cele mai de lipsă, a se ști despre creșterea vermilor de mătășă. Valorarea (prefacerea în bani) poamelor: uscarea, ferberea ș. a. Cum să fie economă?

Pe lângă materialul prescris din deosebitele ramuri economice mai sunt de a se tracta în școlile de repetițiune: cetirea, stilistica, computul, și geometria, pentru cari deasemenea este plan amănunțit ca și pentru economice.

Pecum se vede material este din destul și în interesul înaintării în bunăstare a poporului se recere multă pricepere, muncă și aplicare spre jertfe pentru a pute duce la bun sfârșit aceste lucruri atât de neapărat trebuincioase.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Brahma Putra

Găinile Brahma să unesc în însușiri cu găina Plymouth și Langshan, ba le și întrece, fiindcă este mai mare în trup și ouă mai mult; din punct de vedere economic nu pot recomanda economilor noștri săteni prăsirea acestei găini, fiindcă nu este harnică a-și căuta însăși nutrețul, după-ce are o natură greoaie, și astfel trebuie nutrită din mână, orășenii însă o pot prăsi mai cu spor.

Găina aceasta își trage originea de lângă riul indian Brahma Putra, din a cărui ținut a exportat un marinar 3 trupine în orașul New-York din America. Doctorul Berner a adus la 1852 o trupină în Anglia.

Trupul ei e gros și din toate soiurile de găini până acum cunoscute e cel mai mare, având formă măreață și frumoasă; capu-i este scurt, mic, format rotund, cu față pleșugă, roșie, în fața sângelui, cu ochi vioi și de-o privire înțeleaptă.

Găinile aceste au aripi scurte, netezite pe trup, în vârf cu pene curcubete, cu coadă piezișă, de comun scurtă, cu pene brăzdate cu alb, la cotor are pene multe, ear' cocoșul e bogat împodobit la coadă cu multe pene curcubete. Picioarele sunt galbene, cu pene.

Găina Brahma Putra ouă foarte sîrguincios, fără întrerupere 49—50 de ouă, cari sunt foarte fine. Puii să dezvoltă cu încetul. În țeara noastră se află găini de acestea în soiul curat. Ne fiind cocoșul din soiul acesta destul de destoinic, multe ouă sunt sterpe. Greutatea cocoșului este până la 7 kg. și a găinei până la 6 kg. *Iuliu Bardosy.*

Pentru neguțătorii români.

— Anunț. —

În cercul nostru al *Lăpușului-unguresc* sunt peste 30.000 locuitori Români, dar' cu toate acestea în tot cercul n'avem nici un *boltaș român*. Astfel sântem siliți a ne da crucerii toți la străini. Centrul cercului e comună mare cu peste 2500 locuitori: *Lăpușul-unguresc* (Magyar Lapos); aci în toată Joia se face tirg de săptămână, ear' tirguri anuale sânt 4, foarte bine cercetate. Afară de acestea se află în comună judecătorească, pretură, perceptorie, gendarmerie, finanți, postă și telegraf, 2 școale normale etc.

Un neguțător român ar fi tare dorit și spriginit în mijlocul nostru, articli de ferărie și de băcănie (de ale mâncării) ar avea mare trecere; localități pentru boltă, chiar și locuință avem foarte corăspunzătoare în zidirea școlară, care e așezată tocmai în piața principală, anume în parter sânt, spre dreapta două locale pentru boltă, provăzute cu cele de lipsă, în etagiu 2 odăi și culină pentru locuință, curte mare, șopron pentru lemne, magazin, în parter partea stângă sânt 4 odăi de locuit, culină, cămară, cămară pentru lemne și $\frac{1}{2}$ jugăr grădină; toate acestea se vor exaranda începând din 24 Aprilie 1897. Boltele și locuința din etagiu se pot ocupa și în anul acesta ori când.

Deci pe calea aceasta am onoare a atrage atențiunea comercianților români, să binevoască a se folosi de ocasiunea aceasta. Avis neguțătorilor români, cari doresc a-și crea o pozițiune frumoasă materială; în cercul nostru se poate face o învîrtire de negoț mare.

Cine dorește a reflecta la anunțul acesta, binevoască a se adresa la subscrisul, unde se pot afla și condițiunile de închiriere.

Lăpușul-ung. 21 Aprilie 1897.

Teodor Gherman,
cassarul școalei.

În luarea aminte a economilor.

În Ardeal și Ungaria mereu bântue boale de vite, când într'o parte, când în alta. Una dintre cele mai primejdioase boale este *grumazarea* sau *aprindearea lipicioasă de grumazi*, care nu se poate vindeca. Vitele, lovite de această boală, trebuie omorite, căci numai așa se poate împedeca și stîrpi boala. Privitor la aceasta s'au adus hotăriri în o lege din 1893 (artic. II.) despre boala de grumazi.

Hotăririle acestei legi s'au schimbat acum prin artic. de lege X. din 1897 votat în anul acesta și publicat zilele aceste în foaia oficială (a țerii).

Eată hotăririle nouei legi:

§. 1. În locul §. 3 a articolului. de lege II. din 1893 întră în putere de lege următoarele hotăriri:

Pentru vita luată din partea statului spre a fi ucisă, la porunca deregătorilor, cu scop de-a stîrpi aprindearea lipicioasă de grumazi, proprietarul vitei primește următoarea despăgubire:

a) pentru vita omorită din pricina aprinderii de grumazi se dă proprietarului 90% din prețul de estimare (biciuire).

b) dimpotrivă pentru vitele, cari sânt în prepus de-a fi lovite de boală și după extimare (biciuire) le ia statul și cu îngăduință din partea deregătoriei se tae, spre a li-se vinde carnea, proprietarul primește prețul întreg, cu cât a fost estimată vita.

Așadar' când vita omorită ar fi estimată la 100 fl. proprietarul ei, în cazul de sub punctul a) primește 90 fl., în cazul de sub b) suma întreagă de 100 fl. — După o vită estimată la 60 fl. proprietarul primește 54 fl. etc.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirtuoase

lucrat de

Gavril Aluaș,

învețător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța. (Urmare).

IV. Istoricul societății de cumpătare din comuna Babța.

Era prin Decembrie a anului 1893, când ni-s'au fost oprit scumpele noastre ziare „*Tribuna*” și „*Foaia Poporului*”; — neavînd ce ceti, luai din bibliotecă: „*Higienea și școala*”, „*Cărțile sateanului român*” și un călindar vechiu de V. Roman, cercînd în acelea despre boala rachiului și deja și aflai, ce-am dorit. — Am studiat cu de-amăruntul tema aceasta.

La câteva zile după aceea vin la mine 4 locuitori din comună, întrebînd, dacă a sosit „*Foaia Poporului*” etc. Le-am răsuns, că încă n'a sosit, și știe bunul D-zeu, când va sosi, că eacă ne-au sosit numai cronice. Cetindu-le din acele și cetind și ei, aflarăm tristul adevăr.

Teodor Pop proprietar din loc mă întrebă zicînd, că ce vom ceti? — Le-am răsuns, că se facă, ce fac eu, să cetească cele vechi încă odată. — Vedeți, am zis, eu am cetit lucruri foarte vechi de acum sânt 20 ani.

Între aceste ia cuvîntul Gregoriu Bălaș, întrebîndu-mă, că despre ce-am știut ceti așa de multă vreme? — Le-am spus, că despre stricăciunea *beuturilor spirtuoase*. — M'au rugat să-le cetesc și lor; le-am cetit și mult le-a plăcut.

După-ce am gătat cu cetitul, ne-am sfătuit, că oare cum am pute face să nu bem *vinars de loc*, și se îndemnăm și pe alții a nu-l be? Și-am ajuns la încredințarea, că ar trebui să fim o adunare. Aceste s'au întemplat cu o săptămână înainte de Crăciunul nostru.

Fiind seara în ziua aceea și timpul înaintat, ne-am despărțit, îndemnându-i a spune și altora, ce voim noi. — Peste două zile toată comuna știa, ce voim a face, învoindu-se cu planul nostru.

Am împărțit planul și dlui paroch local *Stefan Pop* și cooperatoremui seu dl *Petru Pop*; s'au bucurat tare de aceasta, fiind altcum foarte harnici în ale luminării și înaintării binelui poporului, făgăduind a ne da mână de ajutor.

La 24 Decembrie anul 1893 dl paroch al nostru *Stefan Pop* convoacă adunare în astă privință.

S'au adunat peste 60 inși, dintre cari 47 inși capi de familie și-au dat cuvîntul de onoare în scris, că se vor abține pe un an dela beutul vinarsului.

Arîndatorul regalielei aflînd de aceasta, a venit să vadă, dacă sânt mulți adunați ori ba. — Vezînd un număr atât de mare, s'a întristat, amenințînd — cătră alții — pe preot, că-l va învăța el! Ba și celorlalți locuitori le spunea, că de nu va trece beutura, vor plăti ei paguba.

S'a svărcolit jidanul, umblînd și întrebînd în sus și-n jos, voind a ne împedeca, dar' n'a putut.

În noaptea Crăciunului nu mai vedeai oameni beți, căci și din cei neinscriși n'au dus liurca jidovului în casele lor.

După cîtva timp se întâmplă, că din cei înscriși beau vinars la îndemnul unor nemembri rătăcioși; se fi văzut atunci, cum îi căraiau ceialți ca pe cioara.

Isprava noastră o am împărțit și dlui *Andrei Cosma*, directorul executiv al institutului de credit și economii „*Silvania*”, și i-am trimis și protocolul cu statutele și catalogul membrilor, care vezînd-le s'a bucurat, îndemnându-ne a fi tari în credință.

Ca societatea noastră să stee nu numai pe un an, cum ne-am propus, ci pe vieața omului, am compus pe base legale statutele publicate și în 1 Aprilie 1894 s'a convocat adunarea generală, la care au luat parte peste o sută capi de familie, li-s'au cetit statutele, s'au primit și decis a se susține ministrului de interne spre aprobare.

Cu astă ocasiune s'au înmulțit numărul membrilor la 92 inși toți capi de familie.

(Va urma.)

Știri economice.

Găine de stîncă. Dl *Romul Ribariu* din *Timiș-Sag* ne vestește, că îndemnat de cele-ce a cetit în nr. 14 al „*Foii Poporului*” despre *Găinele de stîncă*, a comandat din Sibiu dela pepinaria comitatului, o trupină (2 găini și un cocos) de astfel de găini, (cu 3 fl.) Estă o pildă bună și frumoasă, vrednică de urmat. Pentru cei cari ar vrea să-și comande găini de aceste însemnăm, că adresa dlui director al pepineriei de găini este: *Iuliu Schuster*, directorul școalei agronomice comitatense, Sibiu (tirgul vitelor).

Tirg de vin în Viena. În Viena va fi în Maiu o expoziție economică. În legătură cu ea se face un *tirg de vin*, la care pot lua parte toți viierii și neguțătorii de vin din Austro-Ungaria.

Floxera. S'a ivit floxera în vilele orașelului *Teaca* (pe Cîmpie, comit. Clujului). Hotarul a fost pus sub carantină.

Stațiune de încărcat mărfuri. Stațiunea *Stana* (comit. Cluj, între Huedin și Orade) a căpătat dreptul de a se putea încărcă și descărca acolo mărfuri, pentru transport.

Școală de grădinărit. Ministrul de domenii din România a luat măsurile de lipsă pentru întemeierea unei școli practice de grădinărit. Această școală va fi la mânăstirea Socola, districtul Iași. În anul întâiu vor fi primiți 15 elevi.

Fabrici de bere. În România se află 19 fabrici de bere. Acestea produc pe fiecare an 4.396,768 lit. Ele au trebuințat anul trecut 1.120,750 kilograme orz și 19.015 kgr. hemein,

„Economul” banca românească din Cluj își mărește capitalul cu 50,000 fl. prin o emisiune nouă de acții. Direcțiunea băncii a dat liste de subscrieri pentru nouele acții, pe cari au dreptul în rîndul întâiu să le subscrie acționarii cei vechi. Subscrierile se fac până în 15 Iunie a. c. Acțiunile se plătesc în 6 rate; cea din urmă rată e în 1 Octombrie 1898.

Producția mătăsei. Producția mătăsei pe întregul pământ e de 42 milioane kilograme pe an. În China, patria mătăsei, se produc 19 milioane kilograme, ear' în Franța numai 1 milion 300.000 kilograme. Acum 50 ani se fabrica în Franța mătăsa smestecată, în valoare de 23 milioane; acum prețul mătăsei fabricată se urcă la 151 milioane. Astăzi se vinde o mătăsa de bunătațe mijlocie cu prețul de 30 lei kilogramul, însă în secolul al 16-lea și mai târziu chiar, prețurile erau între 400—600 franci pentru mătăsurile de cusut și 900 pentru țesăturile de satin și mătase.

Argintul în Europa. În Europa minele de argint mai bogate sînt următoarele:

În *Ardeal* la *Zlatna*, de unde se scot 2000 kg. la an. În *Ungaria* la *Baia-Mare*, 5500 kg. și în *Șemniț* cu 8000 kg. pe an. În *Austria* din minele dela *Przibam* în *Bohemia* se scot 40.000 kg. de argint.

În *Prusia* argintul e scos din plumbul cu argint la *Mechnick*, *Stolberg*, *Braubach*, *Ems*, etc.

În *Saxonia* minele sînt cele din *Freiburg* și din vecinătate, unde mineralele sînt plumb cu argint, dar' și în parte argint propriu zis.

În *Spania*, în care scoaterea de plumb este astăzi cea mai însemnată din toată lumea, se scoate asemenea argint sub formă de sulfură de plumb conținător de argint.

Discrictele de frunte sînt acele din *Carthagene* și *Mazzaron* (*Murcie*) din *Linares* (*Jaen*) din *Pennarozza* (*Badajoz*) din *Horeajo* (*Cuidad Real*) etc.

În *Italia* aproape tot argintul vine din *Sardinia*, ear' din *Monte-Vecchio*, *Monteponi* etc. vine sulfatul de plumb cu argint.

În *Franța* amintim minele de plumb argintos din *Pompeau* (*Ille-et-Vilaine*) din *Pontgibaud* (*Puy-de-Dome*) din *Villefranche* și *Asprières* (*Avezron*).

În *Grecia* argintul este scos din plumb argintos din *Laurium* (*Attica*).

În *Scandinavia*, la *Suedia* se scoate 5500 kg. plumb argintos din *Sala*. În *Norvegia* se scoate 5500 kg. de argint din cele trei vechi mine din *Kongsberg*.

Rusia produce anual 14,500 kg.

În fine în *Englita* argintul provine încă din mineral de plumb argintos din *Northumberland* și din *Durham*, *Flintshire* etc.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului 8915. Ne întrebă, că așa ar fi de folositori iepurii de casă, pe cum se spune în „*Economia rurală*” de *Stefan Pop*? Mai departe afirmă, că d-ta nu crezi.

Răposatul *Ștefan Pop*, calificat în științele economice, când a scris și despre iepuri, de bună seamă a știut ce scrie. N'a luat deci din vînt cele publicate. Noi n'am ținut astfel de animale și puțini se îndeletnicesc încă în patria noastră cu acest ram economic; pe când în *Franța*, pe cât știm, au dus-o departe în această privință; de aceea nu-ți putem garanta, că vei ajunge în un an, dela un iepure și o iepuroaică la un venit de 200 fl., mult este lăudat spre pildă și stupăritul rațional, că adevărat ar aduce venit mari, dar' acest venit este condiționat de o mulțime de împregiurări. Omul zelos, care vrea binele seu și al poporului, cearcă, ispitește și nu rîvnește dintr'odată la sute și mii. Pentru-că toți trebuie să știm, că economia este dintre toate modurile de câștig, care aduce azi percente mai puține.

De altcum ținerea iepurilor se recomandă în deosebi pentru plugari, pentru a ave la casă carnea trebuincioasă, fiindcă a cumpăra din măcelărie nu le dă mîna; ear' iepurii se sporesc foarte și se țin ușor. Că unde s'ar afla acum soiurile cele mai alese de iepuri, ne vom informa și apoi îți vom răspunde.

La întrebarea a doua, cu privire la folosirea fructelor din grădina școlară, nu este nimic în lege. Dar' se cade și e lucru foarte înțelept, dacă de aici profitează și școala și învățătorul. De aceea știm că la mare parte din școli astfel este arangiat lucrul, că venitul dela pomi se împărțește între învățător și fondul școlii, dându-se și școlărilor, cari s'ar sfîrșise cursul școlii câte un altoiu din fiecare specie. Astfel e nu numai cu drept, ci e și în interesul școlii, pentru-că învățătorul știind că și lui i-se răsplătesc în câțva ostenele, muncește cu mai mare tr-gere de inimă pentru înaintarea pomăritului, fiind astfel dată patința ca și poporul să înainteze.

Monografia comunei Răhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

(Urmare.)

IV. Hotarul.

4. Pășunea.

Pășunea în asemănare cu numărul vitelor e prea mică, ea face vre-o 416 jugere. Dacă am împărți acest teritoriu după 1200 vite cornute, ar ave să trăească pe un juger. trei vite, ceea-ce e foarte puțin, pășunea fiind și așa slăbuță. De aceea vite de prăsilă locuitorii nostri nu țin, ci numai atâtea, de câte au neapărată trebuință la economia de câmp.

Locurile de pășune se numesc *Netotu* (cu *Rădăturile* și *Calea Tîrgului*) *Calea Morii* (cu *Lăcuțul*) și *Țelina Săcașului*.

Pășunea comunală cu cea de pe miriști, lunci, cucurușiști și ogoare s'ar pute socoti cu vre-o 7200 fl.

5. Viile.

Pe când satul era la drum, viile erau la dreapta rîului *Săcaș*, pe o parte din *Coasta din jos*, care și astăzi poartă numirea de *Vii*. Mutându-se satul, și viile s'au răsădit aici pe locul unde sînt azi, ear' locul de vii de pe *Coasta* s'a arat. Viile astăzi — după-cum am amintit și la descrierea comunei — se cultivă în grădini și la câmp pe un loc de aproape 203 jug. mărime. Pe când *Viile din Câmp* n'au suferit nici o schimbare teritorială, cele din grădini se sporesc zi de zi. Așa până la începutul veacului acestuia după-cum se făceau case și se formau uliți noue, așa se sădeau prin grădinile dela case și vii noue; locul de vii astfel sporit l-am pute socoti la vre-o 50 jug. Locuitorii au mai înmulțit și așa viile, că arăturile în cari eșiau viile din grădini, le-au cumpărat, împărțit după grădini și le-au sădit cu vii noue; astfel s'a îmbrăcat în viile din grădini de pe la 1850 încoace întreg dricul „*Peatra Sfinți*” și o parte din dricul „*Vertop*”, un loc de vre-o 80 jug. În anul 1892 mai mulți locuitori cumpărând un loc aproape de viile lor, l-au încorporat în vii spre a-l cultiva pe viitor ca viie.

Cultura viilor la noi în asemănare cu alte comune din *Transilvania* o putem numi foarte întinsă. Teritoriul lor se sporește pe zi ce merge și începe a se lucra cu multă stăruință la ele. Până în anul 1890 oamenii socoteau gunoiul de prisos în viie, dela acest an urcându-se și prețul vinului dela 40—50 cr. feria cum era mai înainte, până la 1 fl. — 1 fl. 50 cr. au început a le gunoi din greu și a le săpa odată peste eană, când e locul desghetat și svētat, și de trei ori pe vară. După o muncă atât de încordată nu e mirare, dacă pe un juger se produce până la 6 buți de vin (ă 50 ferii — 300 ferii) pe întreg teritoriul de viie de 200 jugere 1218 buți — 60.900 ferii în preț de vre-o 65 mii fl. v. a.

În anul 1890 au eșit de pe un juger 400—500 ferii de vin, în toate viile vre-o 100.000 ferii vin, în preț de 120.000 fl.

Împărțite viile pe familii, s'ar veni pe o familie cam $\frac{1}{2}$ (jumătate) juger viie cu venit de 150 ferii vin, în preț de 150 fl. Dacă cercetăm, că de fapt cum e împărțit pământul arător (agrii) și viile între oameni, trebuie să mărturisim, că în adevăr numai la vii este proporție adevărată, căci nu e familie în comună, care toamna se nu aibă cel puțin 100—150 ferii vin. De aici se esplică starea materială bună a economilor nostri; cerșitori în comună nu sînt. Astăzi când prețul vinului s'a urcat, au sporit oamenii și vitele și uneltele agricole, au început a lucra

cu deamăruntul toate locurile părăsite și a storce venit din ele. Din 481 familii nu sânt doar 20—30 cari se nu aibă cel puțin 2 vite cornute și unelte agricole la curtea lor, așa încât după uneltele agricole judecând, nu poți deosebi care e cel avut și care e cel sorman. (Va urma).

CRONICĂ.

Pentru temnițele ungurești. Dacă nu de alta, dar' de una tot să Ingrjesc de minuna stăpânitorii nostri unguri: nu uită ca temnițele ungurești să fie totdeauna pline de Români. Zi de zi fac la procese împotriva noastră. Eată unele isprăvi de acestea, mai nouă: Încă în vara anului 1894 s'a pornit proces d'or B. Morariu, preot în Poiana-Aiudului, Crucian Simu, învățător în Cinfud și Ioan Simu, teolog în Blaj, cari au voit să facă un cor bisericesc cu tinerimea din comuna lor natală, Cinfud, lângă Blaj. Pe temeiul arătării unor gendarmi procuratura din Alba-Iulia a tras pe a-ști Români în proces de agitație împotriva statului, ear' tribunalul după multe cercetări i-a scândit, pe cel dintâiu la 1½ an de temniță și 300 fl., amendă, pe al doilea la 1 an temniță și 200 fl., ear' pe al treilea la ½ an temniță și 100 fl. amendă. Tabla reg. din Cluj a scoborît pedeapsa d'ui Morariu la 10 luni și 100 fl. și a lui I. Simu la 4 luni și 50 fl. S'a dat recurs la Curie și împotriva osândeii acesteia.

Din barbariile gendarmilor. Din comuna Cil, comitatul Aradului, ni-se comunică o revoltătoare barbarie a gendarmilor din Gurahoaș. În 19 Aprilie n. acești „paznici ai ordinii publice” benchetuiău de pe la 12 ore a. m. Pe la 9 ore seara căntăniți deja cum se cade, s'au pus să facă ordine în cărcimă, unde se aflau și câțiva țerani de ai nostri. Gendarmii au provocat pe pacificii țerani să ese din cărcimă, pentru-că nu li-e iertat să mai rămână acolo. Un țeran, cel mai fruntaș om al comunei, intrase în cărcimă de abia un pătrar de oră. Totuși și el a fost provocat să ese afară. Țeranul însă, n'a voit să dee ascultare obraznicei provocări a gendarmilor. Atunci bașbozucii lui Bánffy, în frunte cu sergentul Bihari, se repeziră ca niște fiare asupra țeranului și începură a-l lovi fără cruțare cu puștile. Ceilalți țerani în loc de-al scăpa pe bietul om din mâinile sâlbaticilor gendarmi, au fugit din cărcimă. Afând despre bătaie, soția celui bătut a alergat într'un suflet la cărcimă, dar' gendarmii au bătut-o și pe ea. Nevinovatul țeran va face arătare împotriva barbarilor gendarmi.

Împotriva Ungurilor. Ungurii n'au nicăieri prieteni adevărați, nici în țeară, nici în străinătate. Singuri Jidovii se țin prieteni ai lor, dar' și ei numai pentru gheșeft. Zilele acestea s'a dat o nouă dovadă, cât de rău văzuți sânt Ungurii ori-unde. La Paștile ungurești, școlarii dela școala comercială din Dobriștin au făcut o excursie la Spalato din Dalmația. Sosirea nepoftiților oaspeți a strânit o ne mulțumire atât de mare în populația croată a orașului, încât, în chip de „bun soșit”, seara Croații au făcut o mare demonstrație împotriva Ungurilor cu furtunoase strigăte de „Jos Ungurii!”.

Încercare de omor împotriva regelui italian. Într'una din zilele trecute, pe când regele italian Umberto mergea cu trăsura la o întrecere de cai, un

meșteșugar numit *Pietro Acioritto s'a năpustit cu un cuțit asupra regelui.* Regele, păstrând o liniște uimitoare, a sărit la o parte și a rămas neatins. Ucigașul a fost îndată prins de doi grenadiri, cari l'au dus la poliție, între înjurăturile, ocările și ghionturile mulțimei infuriate. La poliție ucigașul a declarat că foamea l'a împins la încercarea de omor. El e de 24 ani, are o fire sâlbatică. De două zile trăia fără ocupație și fără locuință, în ceartă cu tatăl seu, care locuiește în Roma. Deja cu o zi înainte se lăuda, că va omori pe un om de înaltă poziție. Pe locul de întrecere marea mulțime a primit pe rege cu însuflețire uriașă. După încercarea de omor Regele a zis reginei și suitei ce-l înconjura: „Aceste sânt micile neplăceri ale poziției mele”. Seara Roma a fost strălucit iluminată. Înaintea palatului s'au repetit demonstrațiile de însuflețire și alipire către rege. Regele și regina au mulțumit mișcați. Din numeroase părți ale Italiei și ale străinătății s'au trimis telegrame de felicitare la adresa regelui.

Cârțan ear' la Viena! Pribeagul cioban Cârțan, mai zilele trecute încă pe aici, a fost săptămâna trecută ear' în Viena. S'a dus să ceară o nouă audiență la Împăratul, așa aflăm dintr'o scrisoare ce ne a trimis. Dar' n'a fost primit, pentru-că „n'a avut Împăratul răgaz, fiind Duminecă la paradie cu Împăratul Wilhelm al Germaniei”. De aceea a lăsat ear' petiție la secretarul ministrului Józsika, „să vadă de dreptate, dacă vrea să fie bine”. Pe semne însă, secretarul n'a vrut „să fie bine”, pentru-că n'a „văzut de dreptate”, deși precum spune Cârțan, i-a făgăduit a-i mijloci audiența. Năcăjit de neprimire, Cârțan a părăsit Viena, și s'a reîntors aici la Sibiu, de unde numai el știe unde va fi plecat.

Dar pentru biserică. În Petro-maniu Dr. Nicolau Pop, notar cercual, încă nu a împlinit anul de când se află în acolo și a binevoit dărui pe seama bisericii greco-catolice, suma de 20 fl. și două steaguri (prapori) frumoase în preț de 81 fl. 80 cr. — Frumoasa faptă se laudă de sine!

Un țeran român inteligent, însurat sau neînsurat, priceput în purtarea agronomiei practice și moderne află aplicație la o școală normală din România. Pe lângă întreținere va primi o remunerație de 100 fraci pe lună. Doritorii să se adreseze la comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”.

Cas de moarte. Primum următoarele: Cu inima sfâșiată de durere aduc la cunoștință, că mult iubitul meu soț, *Simion Marcea*, econom și arândator al regaliilor în Fofeldea a încetat la 14/26 Aprilie din viață, mutându-se la cele vecnice, în etate de 39 de ani, după lungi suferințe. Fie-i țărână ușoară și amintirea în veci neuitată, *Fofeldea* în 14 Aprilie 1896. *Sapta S. Marcea* soție.

Altă nenorocire în Dâne. Pe bieții locuitori din comuna Dâne comit. Cluj, i-a ajuns o nouă nenorocire, mai grozavă decât furtuna, despre care am scris. Anume în urma povoaiei mari ce au bătuit pe acolo zilele acestea, s'a surpat un teritor de 120 jugore. O mulțime de case s'au dărîmat. Numeroase familii au rămas fără adăpost.

Regele Sârbiei în Muntenegru. De când s'a făcut legătura între cele trei state Sârbia, Bulgaria și Muntenegru, domnitorii acestor state-au început a se cerceta

unii pe alții. Acum va merge regele Sârbiei în Muntenegru, anume pe ziua de S. Georgiu. Regele va fi primit cu mare alaiu. Muntenegrdnii fac pregătiri mari, ear' foaia oficioasă din Muntenegru *Glas Crnagora* salutându-l, zice, că e „cel mai sincer prietin și soț al înaltului gospodar al Muntenegrului”.

Cărți nouă. La Institutul de editură Ralian și Ignat Samitea, din Craiova, a apărut cartea: *În Temnița de Z. C. Arbure.* Scriere plină de interes, de multe-ori mișcătoare până la lacrimi, în care autorul zugrăvește suferințele îndurate de el și de toți cetățenii independenți, iubitori de popor și de libertate, în temnițele Rusiei. Prețul 60 bani. Exemplare legate elegant 1 leu. Să află de vânzare la toate librăriile din România. În aceeași editură va apărea în *Biblioteca romanelor celebre* și se va pune în vânzare la toate librăriile din România peste puțina zile vestitul roman Discipolul de Paul Bourget dela Academia franceză. Acest roman de mare valoare literară, pe care-l recomandăm cu stăruință iubitorilor de artă literară, costă numai Lei 1.50.

Sâlbătécii turcești în Sârbia-veche De când cu nesfârșitele turburări din Turcia, Turcii din Sârbia-veche sevărsesc cele mai cumplite barbarii față de Sârbi, cari nu mai îndrănesc se iasă nearmați pe stradă. Chiar și femeile poartă arme, pentru-că Turcii nici pe ele nu le cruță. Zilele acestea o haită de Turci s'a năpustit asupra comunei Krujiva și au sevărsit crle mai neomenoase sâlbătécii. Au jefuit și bătut populația în chip adevărat bașbozucesc. Unui țeran, care li-s'a opus, i-au tăiat amândouă mâinile. Dacă bandiții turci n'au ce lua dela cei atacați, îi despoaie, de haine. Poliția, care se află într'o stare miserabilă, nu cutează a ținea piept bandiților, cari sânt foarte bine armați.

Primarul Ierusalimului la Dr. Luenger. Noul primar al Vienei, Dr. Luenger a primit de curând o vizită rară. L'a vizitat la casa comunală din Viena fostul primar al Ierusalimului, *Iusuf Pașa*, care l'a felicitat pentru isbândă și l'a invitat, să cerceteze odată Ierusalimul. Luenger i-a promis că va merge la sfîntul mormânt, îndată ce-i va permite oficiul. După aceasta Iusuf a spus cât bine a făcut pentru sfîntul, loc casa habșburgică și îndeosebi actualul nostru domnitor care între altele a zidit în Ierusalim o casă pentru peregrini, ear' în Vifseem o biserică și o casă pentru orbi.

Dragoste și — noroc. Tare șod și norocul ăsta, bată-l pustia. Când îl iai la serios, se păzește de tine ca de alte alea, când glumești, — te caută. Așa s'a întâmplat de curând în Zagrab. Un tinăr se amorozează lulea într'o coconiță dela o trafică de tutun. Aici își aprindea zi de zi țigara, aici i-s'a aprins și inima. Odată fata l'a imbiat să cumpere un los. Tinărul, deși sârac, dar' de!, pentru-că l'a imbiat Ea, l'a cumpărat. — „Bine” — a zis El — „dar' dacă voiu dobândi câștigul principal, te voiu lua de soție”. — „Ho ho!” — „a răspuns Ea — e întrebare, dacă mă voiu învoi!” — Deja fata uitase toată gluma, când într'o zi ce se vezi, tinărul vine la Ea și ti cere mâna. Căci, bagseama, norocului ti plăcuse gluma, și a făcut ce a făcut că tinărul a dobândit câștigul principal, — 100.000 fl. Fata, firește, mult n'a stat la îndoială, ci iute și degrabă și-a dat mâna — bogatului tinăr.

Mai nou.

Răsboiul.

De pe câmpul de război sunt puține vești nouă. Turcii au pătruns în Tessalia până la *Velesinos*, apropiindu-se astfel de *Farsal*, unde e adunată oastea grecească. Aici se va întâmpla lupta hotărâtoare.

Știrile din *Epir* sunt nesigure. Atât Turcii, cât și Grecii vestesc biruințe și numai peste câteva zile se va vedea pe care parte este învingerea.

În *Atena* stările continuă a fi îngrijitoare. Poporațiunea este foarte ațtâtă. Ministerul *Delyanis* poate că o abdice și în locul lui va fi numit alt minister, din opoziție.

Camera a fost chemată la ședință, dar nu s'au adunat atâția deputați, ca să se poată ține ședința.

O telegramă vestește, că regele are sgârciu la inimă și se află în stare primejdioasă.

Veștile despre proclamarea republicii și despre pășirea la mijloc a puterilor europene, se susțin.

Procesul Curticienilor.

Abia s'a sfârșit procesul *Sévérșinenilor*, și un nou proces se începe la Arad. Acușați sunt acum 12 țărani fruntași de ai noștri din *Curticiu* (ângă Arad). Vina ce li-se impută este, că la un tâmbălău millenar au strigat: *Trăeașcă nația românească* și că au avut scopuri de resculară. Procesul se va pertracta Marți, în 4 Maiu, la Arad. Sunt citați la vre-o 100 de martori. Apărător va fi *Dr. Ioan Suciu*, ed. ocat în Arad.

Prigonirile poporului român pentru lucruri nevinovate nu mai au sfârșit.

Alegerea din Brașov.

La alegerea de deputat dietal, sfârșită Joi, în 29 Aprilie, au învins Sașii negri, cu cari au votat Ungurii și Jidovii din Brașov. A fost ales judele de tribunal *Breunerberg*. Naționalistul *Dr. Carol Lurtz* a căzut. Românii n'au luat parte la alegeri, au fost pasivi.

R Î S.

Între vecini.

Un om se duse la vecinul său și-i ceru măgarul, ca să ducă cu el la moară.

— E la câmp, zise vecinul, nevoind să-i împrumute dobitoacul.

În acest minut măgarul începuse să sberde din grajd: 'i a 'i-a...

— Ei, vezi că măgarul e acasă, grai omul cam supărat.

— Știi că ești șod, vecine, îi zise stăpânul măgarului, că mai mare crezământ dai la glasul măgarului, decât vorbelor mele...

POSTA REDACȚIEI.

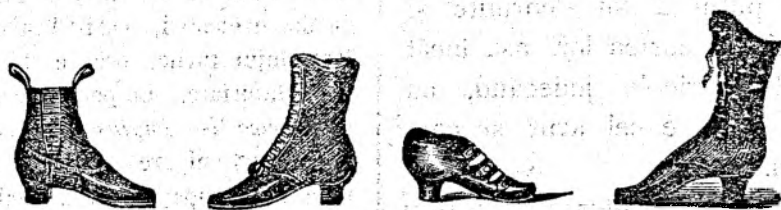
Abonent Nr. 9629. (Rușova-veche.) Cartea de Stupariu se află la noi; prețul 83 cr.

G. P., cojocar în C. Măniș Privitor la școala de cadeți s'a publicat concurs etc. în "Tribuna", nr. 66, care 'ți-lam și trimis azi. Înștiințază-ne despre primire.

I. C. în Cehalul rom. Vom începe de nou publicarea celor-ce ceri.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru "Tipografia" societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Lucru solid, durabil și elegant.

Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 37.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în lucrătoarea mea de păpușărie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă și prompt executată.**

Atrag atențiunea on. public, că m'am hotărât -- de aci încolo -- a cerceta toate țirgurile de țeară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătoarea-mi proprie, ear' nu marfă de prin fabrici, precum fac mulți alții.

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiu, în Martie 1897

cu distinsă stimă

Constantin Dragoș

măiestru pantofar.

[918] 11-12

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Andrei Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătoare de fer în Sibiu

[946] 10-10

recomandă pentru sezonul de primăvară dlor p. t. economi și proprietari, celea mai plăcute și de dînsul înființate:

Pluguri schimbătoare

(original Rieger),

precum și pluguri universale și cu brasdă adîncă.

Tăfaluguri pentru oblit livezi. Grape ou lanț pentru grăparea livezilor, cu prețurile cele mai moderate.

Prețuri curente franco și gratis.

Lanțul de oțel patentat „Goeppinger”
cu zale fără fertură (neforostuite)

este conform constatării oficiale de 2—2½-ori mai tare decât lanțurile celelalte (cu zale forostuite), și poate să se întrebuinteze cu deplină siguranță cu câțiva numeri mai subțire, decum e posibil aceasta la lanțuri forostuite; prin aceasta se ajunge la o considerabilă ușurare de greutate.

Deol lanțul de oțel patentat este lanțul oel mai ieftin.

Lanțul acesta este făcut în diferite feluri și spre diferite scopuri; se află în deposit la

[2826] 15-25

Carol F. Jickeli, Sibiu.

LOTERIE.

Tragera din 24 Aprilie n.
 Budapesta: 86 56 73 15 43
 Tragera din 28 Aprilie n.
 Sibiu: 62 45 9 4 39

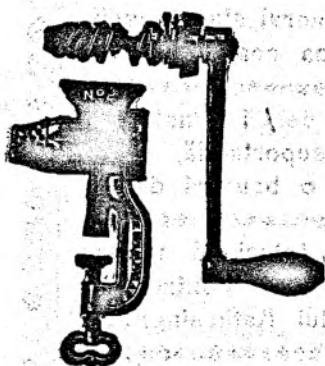
Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. a 2-a d. Paști, a Tomei, sft. 1.	răs. ap.	
Dum.	20 C. Teod. Trichina	2 Atanasie	4 47 7 13
Luni	21 S. Mart. Ianuarie	3 (+) Af. Cr.	4 46 7 14
Marti	22 C. P. Teod. Sicheot	4 Florian	4 45 7 15
Merc.	23 (+) M. Muc. George	5 Pius	4 44 7 16
Joi	24 S. M. Sava stratilat	6 Ioan P.	4 42 7 18
Vineri	25 S. Ap. și Ev. Marcu	7 Stanislau	4 41 7 19
Samb.	26 S. Muc. Vasilie	8 Michail	4 40 7 20

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 21— recomandă:

mașina de măcinat carnea galvanisată argintiu.

Constă numai din două părți, părțile de întregire nu sunt trebuincioase.

Părțile tăietoare se ascut de sine la întrebuințare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea și fără osteneală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăți de pâine în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

Nr.	2	4	6	8
macină pro minută	1/2	1	2	3
Prețul fl.	3.40	4.60	5.60	7.90

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
 Depozit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„**CLUB**“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.
 Total liberă de glicerină.

Se poate căpăta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.
 În pachet comun „Club exquilit“ 2 cr.
 NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcutele tuburi pentru țigarete.
 O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.
 La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Depozit general pentru Sibiu și giur (vânzare în mic și mare) la

Librăria societății pe acțiuni

„**Tipografia**“,

Sibiu, strada Poplăcei Nr. 15.

Depozit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

FRANZ JOHANN KWIZDA.

Fluidul de restituțiune a lui Kwizda
 apă de spălat c. r. privilegiată ptr. cal.
 Prețul unui flacon v. a. fl. 1 40.

Prafurile Korneuburg a lui Kwizda pentru nutirea vitelor
 mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.
 Prețul 1/4 cutii 70 cr., 1/2 cutii 35 cr.

Alifia de copite a lui KWIZDA
 în contra copitelor aspre și crepate
 1 cutie à 400 grm. fl. 1.25.

Masticul de copite a lui KWIZDA
 copită artificială
 1 rudă 80 cr.

Săpun de șea a lui Kwizda
 o dosă fl. 1 —.

Legători brevetate de gumă pentru glesne.
 (Breveta KWIZDA)
 Legătorile brevetate pentru glesne se fac în culoare sură, neagră, brună și albă în 4 mărimi și anume pentru piciorul stâng și drept. [1182] 1—40

A se măsura la a a.
 p. grosime de 20—22 cm. potrivește mărimea 1.
 " " " 22—24 " " " 2.
 " " " 24—27 " " " 3.
 " " " 27—30 " " " 4.

Prețul legătorilor brevetate în culoare sură pro buc.
 Nr. 1. fl. 2.50 — Nr. 2. fl. 2.70. — Nr. 3. fl. 2.90.
 Nr. 4. fl. 3.30. — Prețul legătorilor negre, brune și albe urecă pro bucată în ori-ce mărime cu 20 cr. mai mult decât la cele de culoare sură.

Cataloge ilustrate despre mijloacele patentate de scutire a lui Kwizda gratis și franco.

Se expediază zilnic cu posta prin depositul principal:
Farmacia cercuală Korneuburg.

Furnisor de curte ces. și reg. austr. ung. și reg. român.
 Fundat 1858.

4 medali de aur
 18 med. de argint
 30 dipl. d. onor. și rec.
 Farmacia cercuală Korneuburg lângă Viena.

Mare prăvălie
 de
 băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
 a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20. Strada Baier nr. 1.
 Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Ice negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.
 Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.
Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.
 diferite semințe agronomice plombate și scutite de rocină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„**Concordia**“,
 societate comercială pe acții.

[1039] 7—

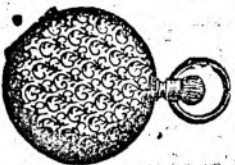
str. Cismădiei 3. SIBIU. str. Cismădiei 3.

TUTU ERÖS,
Edificiul băncii „Transilvania“

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Orologe, lanțuri de orologerie, giuverne, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățări, lanțuri de gât, broșuri, brățări cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [151] 3-88

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientos.

La librăria „Tipografiel“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi
asupra
sănătății copiilor sau îngrijirile
ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.
Prețul 1 fl. v. a.

Precum și
CURA DE APĂ.
Cum trebuie să trăiți.
Testamentul meu și Conferințe publice.
Prețul 1 fl. 50 cr.

Cine bea
Kathreiner
Cafeaua de maltă Kneipp

Mie-mi place mai mult!

Toti cari doresc a-și conserva și întări sănătatea și totuși să nu renunțe la obiceiul și plăcuta folosință de cafea. Pentru-că un adaus de cafea Kathreiner delatură efectul dăunos sănătății ce-l produce folosința cafelei de boane. *****

Toti aceia, a-căror bună dispoziție este jignită prin ceva. Îndeosebi la cei-ce sufer de stomach și nervi s'a dovedit folosința de cafea Kathreiner pură în mii de casuri ca cea mai bună beaură și cea mai ușoară de mistuit. *****

Toate femeile și toți băieții, pentru a căror debilă constituție cafeaua Kathreiner este foarte ușor suportabilă, care pură sau și amestecată cu cafea de boane devine o beaură de un gust plăcut și predilect. *****

Toti aceia, cari vor să cruțe în gospodărie și totuși să aibă o cafea bună și sănătoasă. Aceasta o poate oferi pentru ori-și-cine, pe placul tuturor singură numai cafeaua lui Kathreiner ca adaus la cafeaua de boane sau pură. *****

Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp
este o adevărată cafea de sănătate și familie, prin care prin un mod de fabricațiune al lui Kathreiner aprobat în toate țările și de cele mai mari autorități, se dă cafelei de boane un gust admirabil. Cafeaua Kathreiner împreună gustul exotic al cafelei de boane cu cunoscutele calități sanitare a cafelei indigene de maltă.

Rugare. Pentru de a nu fi sedus și înșelat să se considere, cetească cu grijă cele împri-mate pe pachetul original cu inscripția „Kathreiner“.

Pachete fără numele **Kathreiner** nu sânt veritabile

[3103] 7-12

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andrei Török
Fabrică de mașini agricole în Sibiu

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Tot felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haerling și în deosebite mărimi, **teasouri** pentru stoarcerea oleiului, mustului de struguri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **virtej** (găpel) pentru câte 1—4 cai, **mașine de imblătit** (trierat) de mână, cu virtej, și cu vapori, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină pentru desfacerea **cuouruzului**, **moară pentru păsat**, **pumpe** pentru afuzimi până la 20 metri, **mașini de sămănat** și triere, grape și altele.

Mai departe eu port neguțatorie de fer cu un mare magazin de nivele, foi, mașini pentru șiroafe și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu) pentru coperișe, șindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de lipsă făurarilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 10-26

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Întemeiată la anul 1857

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.